

## REGLEMENTAREA ȘI AUTOREGLEMENTAREA — DOUĂ PIESE DE PUZZLE PENTRU UN PEISAJ MEDIATIC SĂNĂTOS ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Radu Mîrza

### Introducere

Reglementarea și autoreglementarea activității mass-media sunt două fețe ale aceleiași monede. Cea dintâi protejează democrația prin reglementarea conținutului care într-o democrație ar trebui să fie liber, iar cea de-a doua se axează pe dezvoltarea practicilor democratice prin reglementarea efectuată însuși de sectorul media. Un mediu de reglementare corect și sigur încurajează auto-reglementarea, care la rândul ei reduce responsabilitățile de reglementare ale autorităților și oferă mai multă libertate și independență presei. În drumul său spre această situație reciproc avantajoasă, totuși, Republica Moldova este împiedicată de cadrul de auto-reglementare slab, precum și de cadrul necorespunzător de reglementare și implementarea deficitară a acestuia.

Problemele sus-menționate ar putea fi soluționate prin promovarea unor noi forme de cooperare multilaterală. O astfel de abordare ar consolida capacitatea mass-media de a se auto-reglementa prin sprijinirea dezvoltării organizațiilor media și promovarea cooperării dintre acestea. Dar și mai important este faptul că, dacă s-ar axa pe Consiliul Audiovizualului, această abordare ar îmbunătăți substanțial cadrul de reglementare. Atragerea mai multor părți interesate ar putea contribui la reducerea gradului de politicizare și părtinire în procesul de numire și desemnare a membrilor Consiliului Audiovizualului, la eliminarea disfuncționalităților și creșterea eficienței prin responsabilizare și la eficientizarea generală a activității instituției.

### I. Democrație, reglementarea și autoreglementarea activității mass-media

Mass-media și libertatea de exprimare sunt pietrele de temelie ale unei societăți democratice. Cu toate acestea, pentru a păstra un peisaj mediatic sănătos, societățile democratice

periodic introduc restricții asupra mecanismelor acceptabile de liberă exprimare și diseminare a informațiilor.<sup>1</sup> Astfel, autoritățile, de regulă, limitează activitatea mass-media prin interzicerea unor activități care dăunează societăților democratice, inclusiv dezinformarea, calomnia, incitarea la violență și discursul de ură. Iar aceste restricții sunt susținute de mecanisme de reglementare a activității presei.

Reglementarea activității mass-media presupune interacțiunea holistică și complementară a controlului și îndrumării prin reguli, proceduri și standarde pre-stabilite. Reglementarea poate lua două forme: cea internă sau autoreglementarea are loc atunci când sectorul media aplică în interiorul său propriile standarde și sistem de control, iar cea externă are loc atunci când autoritățile introduc reguli de activitate pentru instituțiile media și jurnaliști.

Reglementarea de stat a activității mass-media este considerată cea mai puternică și formalizată formă de reglementare externă. În general, aceasta este asigurată de un organ de reglementare independent cu competențe de aplicare a cadrului legislativ în domeniul activității mass-media și de sancționare, inclusiv prin amenzi, pentru nerespectarea acestuia.<sup>2</sup>

Deși auto-reglementarea activității mass-media, de regulă, este mai slabă și mai puțin formalizată ca reglementarea externă, aceasta joacă un rol important în procesul de reglementare. Auto-reglementarea activității mass-media reprezintă un efort voluntar comun al operatorilor media de a stabili și de a atinge anumite obiective, de a urma anumite linii directoare și/sau principii etice. Procedând astfel, operatorii media acceptă partea lor de responsabilitate pentru calitatea discursului public.<sup>3</sup> În interiorul acestui sistem, controlul și monitorizarea respectării normelor stabilite de către fiecare operator media și jurnalist, de obicei, se face fie în cadrul organizației media din care fac parte, fie de către un organ intermediar care reprezintă interesele publice și/sau ale sectorului media.<sup>4</sup>

În timp ce reglementarea externă are scopul de a proteja democrația de influențe și comportamente nocive, scopul autoreglementării interne este de a dezvolta normele democratice. În cultura democratică autoreglementarea activității mass-media este un exercițiu care pune accent pe independența de influențele externe nepotrivite și pe o mai mare participare a cetățenilor și jurnaliștilor în calitate de agenți ai schimbării democratice.<sup>5</sup> În acest mod, autoreglementarea poate reduce necesitatea reglementării externe și poate crea condiții pentru o presă mai liberă și mai responsabilă. Acestea fiind spuse, cultura de autoreglementare trebuie dezvoltată într-un mediu de reglementare corect și sigur, iar ca și alternativă eficientă pentru reglementarea externă ea va putea servi doar dacă "va exista dorința conștientă [a mass-mediei] de a-și îndeplini misiunea cu bună credință."<sup>6</sup> Așadar, interacțiunea între reglementarea externă și autoreglementare este esențială dacă se dorește crearea unui mediu mediatic sănătos și independent.

Din nefericire, mecanismele de autoreglementare destul de slabe și deficiențele cadrului de reglementare introdus de autorități, precum și implementarea necorespunzătoare a acestuia, au împiedicat Republica Moldova să-și dezvolte un astfel de mediu. De la obținerea independenței, partidele politice dominante au capturat numeroase instituții media,

inclusiv și radiodifuzorul public (TRM), transformându-le în camere de ecou părtinitoare care reflectau în lumină favorabilă guvernarea și alte interese speciale.<sup>7,8</sup> Secțiunile care urmează analizează mecanismele existente de reglementare și autoreglementare a activității mass-media în Republica Moldova, în special blocajele de reglementare și autoreglementare care au culminat cu acest rezultat nefericit.

## II. Reglementarea și autoreglementarea în Republica Moldova

### Reglementare – Consiliul Audiovizualului

În Republica Moldova funcția de reglementare de stat este îndeplinită în primul rând de Consiliul Audiovizualului (CA), care este supravegheat de Parlament și mandatat să monitorizeze și să pună în aplicare Codul audiovizualului. În cazul în care o instituție media nu respectă prevederile Codului audiovizualului, CA poate emite un avertisment sau impune o amendă acesteia sau, în cazuri extreme, poate revoca licența/autorizația de activitate a instituției.

De mai mult timp CA este criticat pentru nefuncționalitate, ineficiență, vulnerabilitate la influențele externe și părtinire.<sup>9</sup> Adoptarea noului Cod al serviciilor media audiovizuale în 2019 a fost o încercare de a elimina neajunsurile acestui organ de reglementare.<sup>10</sup> Unul din obiectivele noului Cod este de a consolida independența mass-media prin introducerea mecanismelor care ar crea un mediu mai favorabil pentru stabilirea parteneriatelor de cooperare multilaterală și o mai bună supraveghere civică. De exemplu, Codul a prevăzut modificarea componenței CA astfel încât să permită reprezentarea majoritară a societății civile; în prezent cinci din nouă membri ai CA sunt desemnați din lista candidaților propuși de societatea civilă, iar restul sunt numiți de Parlament, Președinte și Guvern.<sup>11</sup>

Din păcate, aceste garanții juridice pentru implicarea societății civile nu sunt eficiente în asigurarea independenței CA. Acest lucru se datorează parțial procesului defectuos de numire și confirmare a noilor membri, care este foarte vulnerabil la influența politică. Candidații propuși în componența CA sunt selectați de Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media în comun cu Comisia juridică, numiri și imunități. Deoarece numărul membrilor în fiecare comisie reprezintă reflectarea proporțională a fiecărui partid reprezentat în Parlament, întregul proces de selectare este dominat de forțele care dețin majoritatea în Parlament. Acest mod de organizare a procesului în mod firesc facilitează promovarea și desemnarea candidaților care sunt afiliați sau în alt mod loiali sau doriți de majoritate. Mai mult decât atât, nu este prevăzut nici un mecanism sau o cotă obligatorie pentru numirea candidaților propuși de opoziție. De exemplu, în pofida criticilor opoziției, în vara anului 2020 Parlamentul a desemnat doar candidații propuși de coaliția de guvernare condusă de Partidul Socialiștilor și Partidul Democrat.<sup>12</sup>

După selectarea candidaților la CA de către comisia parlamentară, majoritatea parlamentară doar îi confirmă, fără deliberări suplimentare. Pentru finalizarea procesului de desemnare, conform legii, este necesar votul majoritar al deputaților prezenți la ședință (mai exact, votul majorității parlamentare). Dat fiind faptul că majoritatea controlează atât procesul de selectare în cadrul comisiilor, cât și desemnarea propriu-zisă de Parlament, componența CA este inevitabil compromisă de interesele politice.

Ultimele numiri și demisii ale președinților Consiliului Audiovizualului ilustrează impactul influențelor politice asupra instituției. Președintele CA Dragoș Vicol a fost nevoit să demisioneze în decembrie 2020 ca măsură de precauție sub presiunea politică cauzată de înregistrarea în Parlament a proiectului așa-numitei „legi a lustrației”,<sup>13</sup> care putea cauza încetarea mandatului președintelui și al altor membri ai CA care erau afiliați cu fosta guvernare și oligarhul Vladimir Plahotniuc.<sup>14</sup> După demisia lui Dragoș Vicol, Parlamentul a ales-o pe Ala Ursu-Antoci, membru CA, în calitate de Președinte al CA cu un vot aproape unanim (cu votul a opt din nouă membri), în pofida lipsei de experiență în domeniul audiovizualului și a afilierii strânse cu Partidul Socialiștilor, al cărui membru activ a fost anterior.<sup>15</sup> Acest vot puternic pentru o fostă figură politică arată gradul ridicat de politizare a CA, afectând foarte mult legitimitatea CA în ochii cetățenilor ca autoritate de reglementare imparțială și independentă.<sup>16</sup>

Faptul că independența CA este compromisă este demonstrat și de comportamentul ne-etic și uneori chiar ilegal al instituției și al membrilor acesteia. Membrii CA au ales-o pe dna Antoci în funcția de președinte în pofida declarațiilor publice extrem de controversate ale acesteia, prin care amenința să „disciplineze” mass-media ca să nu vină cu acuzații împotriva instituțiilor de stat sau anumitor partide politice – o încălcare clară a legislației în domeniul mass-media și a Codului de conduită a funcționarului public.<sup>17</sup> De asemenea, deși Codul de conduită prevede cooperarea CA cu societatea civilă, CA a ignorat în mod regulat criticile și recomandările venite din partea societății civile.<sup>18</sup>

În final, lipsa de independență și imparțialitate a CA se reflectă și în activitățile de monitorizare și modul în care acesta aplică legislația. CA a fost criticat pentru aplicarea sancțiunilor mass-media într-o manieră prea legalistă dar totuși extrem de neprofesionistă, iar dovada în acest sens este faptul că sancțiunile sunt aplicate foarte des și deseori acestea sunt contestate și anulate de instanța de judecată.<sup>19</sup> Un motiv pentru care sancțiunile sunt aplicate atât de des ar putea fi incapacitatea CA de a monitoriza eficient și de a face publice încălcările mass-media. De exemplu, în cele două săptămâni de monitorizare pentru primul tur al alegerilor prezidențiale în 2020, CA a sancționat 14 posturi TV.<sup>20</sup> Acest număr mare de sancțiuni ar putea indica asupra faptului că CA nu a informat în mod corespunzător posturile TV despre așteptările legale și/sau că sancțiunile erau prea blânde pentru a impune conformarea. În cazul în care motivul este informarea necorespunzătoare, statul trebuie să depună mai

multe eforturi pentru a comunica eficient așteptările sale legale față de mass-media. Dacă motivul sunt sancțiunile prea blânde, atunci sancțiunile nu-și ating efectul dorit și trebuie înăsprite. Majoritatea sancțiunilor aplicate au fost amenzi de 10 000 MDL, sumă aproximativ echivalentă cu salariului mediu lunar în Republica Moldova.

### Autoreglementarea – Consiliul de Presă

Asigurarea libertății și pluralismului mass-media, independenței acesteia de interesele politice și economice, nu este doar sarcina Consiliului Audiovizualului. Reprezentanții domeniului, de asemenea, contribuie la acest obiectiv comun prin autoreglementare. Consiliul de Presă din Republica Moldova (CP) este printre cele mai proeminente și active organe de autoreglementare pentru mass-media din țară.<sup>21</sup> Cei nouă membri care fac parte din acest organ sunt selectați de o comisie formată din cinci membri, doi dintre care sunt reprezentanți ai CP, unul reprezintă Centrul pentru Drepturile Omului, unul este desemnat de Comisia parlamentară cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media și unul este desemnat de o altă organizație non-guvernamentală. Dat fiind faptul că patru membri ai CP sunt jurnaliști (cei alți cinci reprezentând domeniul de publicitate și divertisment), acest organ de autoreglementare are scopul de a promova interesele publice pledând pentru un jurnalism de calitate, libertatea și răspunderea mass-media în fața publicului.

Codul deontologic al jurnalistului promovat de CP și semnat de 137 de organizații reprezintă principala sursă de îndrumare privind cadrul de autoreglementare a activității mass-media.<sup>22</sup> În cazul unor presupuse încălcări ale normelor deontologice în activitatea mass-media, CP are rolul de mediere și de soluționare a litigiilor dintre părțile implicate. În cazul unei încălcări, o parte interesată poate depune o reclamație oficială la CP, sau CP se poate autosesiza. Ulterior, CP examinează presupusa încălcare și emite o opinie formală privind constatarea sau neconstatarea acesteia. Totuși, CP nu are un mecanism de sancționare a părților responsabile de încălcare – dezaprobarea publică este cea mai severă sancțiune pe care CP o poate aplica. Lipsa autorității legale este într-o oarecare măsură exacerbată și de faptul că CP nu este o entitate înregistrată oficial, iar părțile care au primit sancțiuni nu pot contesta deciziile CP în instanță.

Din păcate, au fost cazuri când CP a eșuat în realizarea sarcinii sale de autoreglementare, cedând în fața realității influențelor economice în domeniul mediatic. Piața media din Republica Moldova este extrem de vulnerabilă la interesele economice și politice din cauza faptului că majoritatea instituțiilor media aparțin sau au o afiliere strânsă cu elitele politice și/sau de afaceri.<sup>23</sup> Această influență deseori compromite obiectivitatea organizațiilor media și componenta editorială a conținutului mediatizat, făcându-le să încalce Codul deontologic al jurnalistului. Din cauza reacțiilor blânde la încălcările Codului, CP nu reușește să-și îndeplinească rolul de protector al independenței și integrității mass-media.

Obiceiul fostului Președinte Igor Dodon de a oferi periodic mici cadouri (de regulă alcool și produse alimentare) jurnaliștilor în cadrul întâlnirilor anuale oficiale ale acestuia cu presa (decembrie 2019 și iulie 2020) ilustrează cât de vulnerabile sunt organizațiile media din Republica Moldova la influențele economice. Deși acceptarea cadourilor oferite de politicieni este expres interzisă de Codul deontologic al jurnalistului, este bine cunoscut faptul că unii reprezentanți media totuși au acceptat cadourile oferite de Dodon.<sup>24</sup> Cu toate acestea, chiar dacă comunitatea media a condamnat dur acțiunile lui Dodon și jurnaliștii care au acceptat cadourile oferite de el, CP nu a făcut publice numele celor care le-au acceptat. Așadar, în acest caz, CP nu a recurs la dezaprobarea publică (unicul mecanism punitiv prevăzut de cadrul de autoreglementare) a persoanelor responsabile de încălcare sau a colegilor lor. În schimb, CP a emis o declarație publică prin care condamnă acțiunile, fără a da nume sau fără a cerceta cazul, fără îndoială eșuând în îndeplinirea mandatului său prevăzut de Codul deontologic.<sup>25</sup>

Neaplicarea măsurii de dezaprobare publică în cazul sus-menționat demonstrează că actuala structură de autoreglementare în Republica Moldova este implementată neconsecvent și că, probabil, îi lipsește o precondiție importantă, cea de implementare cu „bună credință” în rândul organizațiilor media. În același timp, din această cauză imparțialitatea deciziilor CP privind momentul și modalitatea de autosesizare poate fi pusă la îndoială.

### III. Concluzii și recomandări

Sectorul media din Republica Moldova se confruntă cu mai multe probleme, cele mai serioase fiind compromiterea independenței și imparțialității mass-media din cauza influențelor politice și economice. Autorii acestei analize propun soluționarea problemelor menționate prin adoptarea **unei abordări multilaterale bazate pe cooperare**. O astfel de abordare ar putea reprezenta un pas important spre democratizare prin consolidarea independenței și răspunderii organizațiilor media.

Pentru a atinge acest scop, Guvernul Republicii Moldova, Consiliul Audiovizualului, societatea civilă și mass-media urmează să întreprindă următoarele acțiuni:

**Depolitizarea procesului de numire a membrilor Consiliului Audiovizualului.** Atribuirea a cinci din nouă locuri în componența Consiliului Audiovizualului reprezentanților societății civile prevăzută în noul Cod al audiovizualului este un pas de apreciat spre depolitizarea CA. Această măsură însă nu este suficientă dacă nu sunt prevăzute niște limite pentru majoritatea politică în procesul de selectare și desemnare a aliaților săi în CA. Mecanismul de control și echilibru, care este inexistent în momentul actual, este esențial dacă se dorește asigurarea corectitudinii procedurii de desemnare. Așadar, legiuitorii ar trebui să examineze posibilitatea modificării legii astfel încât să prevadă implicarea altor factori interesați, fie din

opoziție, fie mai multor reprezentanți ai societății civile. De exemplu, legea ar putea garanta selectarea câtorva membri din cei propuși de opoziție sau poate elimina monopolul comisiei în procesul de selectare prin implicarea societății civile la toate etapele procesului.

Reglementarea nu trebuie doar să fie independentă și imparțială – acest lucru trebuie să se și vadă. Membrii cu afiliere politică strânsă anterioare nu trebuie promovați în CA sau aleși în funcție de președinte al acestuia. La alegerea președintelui CA, membrii acestuia trebuie să atragă o atenție sporită implicațiilor etice ale afilierilor anterioare ale candidatului și impactul posibil al acestor afiliere asupra percepției publice.

**Îmbunătățirea managementului, abilităților profesionale și competențelor Consiliului Audiovizualului.** Deși Curtea de Conturi a Republicii Moldova a atras atenția în mod repetat asupra mai multor deficiențe,<sup>26</sup> nu au fost înregistrate rezultate semnificative la eliminarea lor. Așadar, CA și toate instituțiile de stat urmează să examineze posibilitatea efectuării unui audit profesional extern, care ar oferi o altă perspectivă care să nu aibă nici o legătură cu autoritățile și ar putea fi mai eficient în identificarea problemelor și propunerea unor soluții fezabile.<sup>27</sup> Efectuarea auditului extern a fost și o precondiție a UE pentru acordarea Republicii Moldova a unei asistențe financiare adiționale de 30 milioane EUR.<sup>28</sup>

O soluție pentru eficientizarea managementului și profesionalizarea CA ar putea fi participarea reprezentanților sistemului judiciar sau ai Oficiului Avocatului Poporului în cadrul CA în calitate de consilieri. Ținând cont de expertiza lor, ei ar putea acorda asistență membrilor CA în stabilirea unui proces de sancționare mai corect pentru a evita sancțiunile nejustificate și contestarea și anularea lor în instanța de judecată.

**Eliminarea deficiențelor cadrului de autoreglementare a activității mass-media.** Faptul că CP și organizațiile media nu sunt dispuse să pedepsească corupția sugerează că mass-media ar putea fi mai interesată să protejeze imaginea profesiei decât să servească interesului public. Sectorul media în Republica Moldova trebuie să se profesionalizeze și să înțeleagă că supravegherea reciprocă și critica constructivă sunt abordări mai sănătoase pentru creșterea și dezvoltarea sectorului decât protecționismul. Mai mult decât atât, aderarea consecventă la valorile profesionale în locul intereselor economice este elementul fundamental pentru dezvoltarea unui peisaj mediatic vibrant.

Introducerea unor mecanisme extinse pentru societatea civilă și mass-media independente de monitorizare a aderării organizațiilor media la standardele de autoreglementare ar putea fi o tactică fezabilă în atingerea acestor obiective. Un astfel de mecanism este PressCheck, care este un instrument unic de evaluare a transparenței și credibilității site-urilor de știri din Republica Moldova care ajută cetățenii să identifice paginile web de știri ce implementează practici jurnalistice

etice. Platforma a fost lansată recent și are o acoperire încă limitată, dar urmează a fi extinsă cu includerea mai multor surse de media.<sup>29</sup>

În final, o altă soluție inovativă de eficientizare a autoreglementării ar putea fi crearea poziției de ombudsman media care să preia responsabilitatea de efectuare a auditului intern în organizațiile media. În țări ca Statele Unite ale Americii și Franța ombudsmanul media este independent de redactorul șef și răspunde doar în fața directorului executiv care îl numește. Ei nu aplică sancțiuni, dar periodic publică avize care nu pot fi șterse sau editate de alte persoane fără permisiunea lor.<sup>30</sup> În Republica

Moldova, existența unei astfel de poziții ar putea fi un mecanism util dacă va fi aplicat într-un mediu de cooperare și co-reglementare. De exemplu, fiecare organizație media ar putea selecta un reprezentant care va fi inclus în lista ombudsmanilor deținută de Consiliul de Presă. Cel din urmă îi va selecta și va numi la întâmplare câte un ombudsman pentru fiecare organizație media. Acest sistem de audit intern bazat pe supraveghere reciprocă va contribui la responsabilizarea și profesionalizarea generală a presei. Așadar, co-autoreglementarea ar putea fi un mecanism eficient împotriva mass-mediei politizate sau dependente economic.

## Referințe

- 1 Denis McQuail, Media Regulation, Modulul 2, Secțiunea 11, Departamentul Media și Comunicare, Universitatea din Leicester, 9 februarie 2010.
- 2 Carles Llorens, The European Union and PSM in Troubled Democracies: A Bridge Too Far? In Eva Polonska and Charlie Beckett ed., Public Service Broadcasting and Media Systems in Troubled European Democracies, Palgrave Macmillan, 2019, <https://doi.org/10.1007/978-3-030-02710-0>
- 3 Miklós Haraszti, The merits of media self-regulation - Balancing rights and responsibilities in Adeline Hulin and Jon Smith ed., The Media Self-Regulation Guidebook - All questions and answers, Reprezentantul OSCE pentru libertatea presei, Viena, 2008.
- 4 Denis McQuail, Media Regulation, Modulul 2, Secțiunea 11, Departamentul Media și Comunicare, Universitatea din Leicester, 9 februarie 2010.
- 5 Miklós Haraszti, The merits of media self-regulation - Balancing rights and responsibilities, in Adeline Hulin and Jon Smith ed., The Media Self-Regulation Guidebook - All questions and answers, Reprezentantul OSCE pentru libertatea presei, Viena, 2008.
- 6 Tatiana Puiu și Olga Guțuțui, Evaluarea cadrului juridic de reglementare și autoreglementare a activității mass-media în Republica Moldova, Chișinău, 2018.
- 7 IREX, Indicele sustenabilității media 2019, <https://www.irex.org/sites/default/files/pdf/media-sustainability-index-europe-urasia-2019-moldova.pdf>
- 8 Freedom House, Nations in Transit 2021, Moldova, <https://freedomhouse.org/country/moldova/nations-transit/2021>
- 9 Acest lucru se înscrie în tendințele din Europa de Est, unde capturarea mass-media și deseori exercitarea presiunii informale asupra instituțiilor media de către partidele politice este o practică obișnuită, inclusiv prin încorporarea consiliilor organelor de reglementare în structura puterii politice. A se vedea: Peter Bajomi-Lazar, Variations in media freedom: Why do some governments in Central and Eastern Europe respect media freedom more than others, Central European Journal of Communication, no. 1, 2015, Budapesta, [http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-49b03b87-9148-45ec-90af-2758f8e3f13a/c/02\\_lazar.pdf](http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-49b03b87-9148-45ec-90af-2758f8e3f13a/c/02_lazar.pdf).
- 10 A se vedea și: Karol Jakubowicz, Post-communist political systems and media freedom and independence, in John Downey and Sabina Mihelj ed., Central and Eastern European media in comparative perspective: Politics, economy and culture, 2012, Ashgate Publishing, Surrey, Regatul Unit.
- 10 Codul serviciilor media audiovizuale, nr. 174 din 8 noiembrie 2018, [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=125226&lang=ro#](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125226&lang=ro#)
- 11 Codul serviciilor media audiovizuale, art. 76, nr. 174 din 8 noiembrie 2018, [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=125226&lang=ro#](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=125226&lang=ro#)
- 12 <https://agora.md/stiri/73944/cu-criticile-opozitiei-parlamentul-a-numit-trei-noi-membri-ai-consiliului-audiovizualului-a-fost-un-vot-politic>
- 13 <http://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelelegislative/tabid/61/LegislativId/5340/language/ro-RO/Default.aspx>
- 14 [http://media-azi.md/sites/default/files/486.2020.ro\\_.PDF](http://media-azi.md/sites/default/files/486.2020.ro_.PDF)  
A se vedea și: <https://bit.ly/3noLioB>
- 15 Victoria Borodin, O apropiată PSRM, noul șef al Consiliului Audiovizualului, 4 decembrie 2020, <https://www.zdg.md/stiri/stiri-sociale/o-apropiata-psrm-noul-sef-al-consiliului-audiovizualului/>; TV8, Președintele Consiliului Audiovizualului Dragoș Vicol și-a dat demisia, 4 decembrie 2020, <https://tv8.md/2020/12/04/presedintele-consiliului-audiovizualului-dragos-vicol-si-a-dat-demisia/>.
- 16 Analogia principiului justiției „Justiția nu doar trebuie făcută, trebuie să se și vadă că s-a făcut justiție”, Lord Hewart, Ministrul Justiției Angliei în cazul Judecătorilor Rex v. Sussex, 1924, 1 KB 256.
- 17 PROTV Chișinău, Cine este Ala Ursu-Antoci, noua sefă a Consiliului Audiovizualului și ce legături are cu PSRM, 4 decembrie 2020, <https://protv.md/actualitate/cine-este-ala-ursu-antoci-noua-sefa-a-consiliului-audiovizualului-si-ce-legaturi-are-cu-psrm-video--2549308.html>
- 18 <https://primelestiri.md/declaratii-scandaloase-consiliului-audiovizualului-noul-membru-ala-ursu-antoci-considera-ca-posturile-de-televiziune-nu-au-dreptul-sa-critice-institutiile-statalui-si-partidele-politice---100900.html>



- 19 [https://protv.md/actualitate/pro-tv-chisinau-castig-de-cauza-si-la-csj-impotriva-consiliului-audiovizualului-magistratii-au-mentinut-decizia-curtii-de-apel-prin-care-sanctiunea-aplicata-de-ca-este-declarata-ca-fiind-neintemeiata--2549858.html](http://media-azi.md/ro/stiri/%E2%80%8Btv8-pro-tv-chi%C8%99in%C4%83u-%C8%99i-btv-au-ob%C8%9Binut-%C3%AEn-istan%C8%9B%C4%83-anularea-sanc%C8%9Biniilor-aplicate-de-ca-dup%C4%83;PROTV Chișinău, <a href=); TV8, <https://tv8.md/2020/11/01/castig-de-cauza-pentru-tv8-csj-a-mentinut-decizia-curtii-de-apel-care-a-anulat-amenda-data-de-consiliul-audiovizualului/>
- 20 Milena Onisim, De la 5.000 la 10.000 de lei. Consiliul Audiovizualului a sancționat 14 posturi de televiziune din R. Moldova, 10 noiembrie 2020, <https://www.zdg.md/stiri/stiri-sociale/de-la-5-000-la-10-000-de-lei-consiliul-audiovizualului-a-sanctionat-14-posturi-de-televiziune-din-r-moldova/>
- 21 Consiliul de Presă, Asociația Presei Independente, Uniunea Jurnaliștilor din Moldova, Asociația Jurnaliștilor de Limbă Rusă din Republica Moldova, etc.
- 22 <https://consiliuldepresa.md/ro/page/lista-semnatarilor>
- 23 Ludmila Nofit, Cu cât mai mult lucrurile se schimbă, cu atât mai mult ele rămân aceleași: Provocările cu care se confruntă mass-media din Moldova în 2019 și tendințele de la alegerile din 2016, Media Forward, nr. 6, ianuarie 2019
- 24 Consiliul de Presă din Republica Moldova, Codul deontologic al jurnalistului din Republica Moldova, <https://consiliuldepresa.md/ro/page/codul-deontologic-al-jurnalistului-din-r-moldova>.
- 25 <https://www.zdg.md/stiri/stiri-sociale/foto-vinul-si-tusonca-de-la-presedintele-dodon-jignire-pentru-profesia-de-jurnalist/>
- 26 [https://ccrm.md/ro/decision\\_details/96/hotararea-nr-21-din-23-iunie-2020-cu-privire-la](https://ccrm.md/ro/decision_details/96/hotararea-nr-21-din-23-iunie-2020-cu-privire-la); [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=122235&lang=ro](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=122235&lang=ro)
- 27 Ziarul National, <https://www.ziarulnational.md/ultima-ora-membri-consiliului-audiovizualului-nu-accepta-un-audit-care-reprezinta-una-dintre-conditionalitatile-pentru-a-beneficia-de-ajutor-financiar-din-partea-ue/>
- 28 Media Azi, Audit extern de performanță la Consiliul Audiovizualului – ce ar presupune și de ce ar fi necesar, June 2, 2020, <http://media-azi.md/ro/stiri/audit-extern-de-performan%C8%9B%C4%83-la-consiliul-audiovizualului-ce-ar-presupune-%C8%99i-de-ce-ar-fi>
- 29 Agenția de presă IPN, Asociația Media-Guard lansează un modul de evaluare a portalurilor media - PressCheck, [https://www.ipn.md/ro/asociația-media-guard-lansează-un-modul-de-evaluare-a-portalurilor-media-pressch-7967\\_1081427.html](https://www.ipn.md/ro/asociația-media-guard-lansează-un-modul-de-evaluare-a-portalurilor-media-pressch-7967_1081427.html)
- 30 Véronique Maurus, The Ombudsman - Media self-regulation within a news outlet, in Adeline Hulin and Jon Smith ed., The Media Self-Regulation Guidebook - All questions and answers, Representantul OSCE pentru libertatea presei, Viena, 2008.



## Radu Mîrza

Radu Mîrza este expert în drept constituțional și drepturile omului. Deține diploma de Licență și de Masterat de la Universitatea din Bologna și de Doctor în drept european și internațional de la Universitatea din Verona. A activat ca expert în domeniul justiției și statului de drept la Centrul de Politici și Reforme din Republica Moldova, Misiunea Înaltilor Consilieri ai UE în Republica Moldova și Adunarea Parlamentară a OSCE. Printre domeniile lui de interes sunt consolidarea democratică în Europa de Est, mass-media și libertatea de exprimare, democrația și drepturile digitale.

Ciclul de sinteze de politici "Media Forward" este posibil datorită suportului generos acordat de poporul American și Britanic prin intermediul Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și Ambasadei Britanice la Chișinău. Responsabilitatea pentru conținut revine Freedom House. Conținutul nu reflectă neapărat punctele de vedere ale Ambasadei Britanice, USAID sau ale Guvernului Statelor Unite.



Freedom House este o organizație nonprofit, nepartizantă, care susține schimbările democratice, monitorizează libertatea și promovează democrația și drepturile omului.

1850 M Street NW,  
11th Floor  
Washington,  
DC 20036

[www.freedomhouse.org](http://www.freedomhouse.org)  
[@FreedomHouseDC](https://www.facebook.com/FreedomHouseDC)  
202.296.5101  
[info@freedomhouse.org](mailto:info@freedomhouse.org)